

„14 ДУЕЈ“, »сДН-2017

कक्षा - आचार्य - २

प्रश्नपत्रम् - १

गुणाः - ७०

विषयः - अनिवार्यसंस्कृतम्

CF 5.4.4

समय: - ११ त: २

दिनाङ्कः - 05/04/2017

सन्दर्भग्रन्थः - भाषाविज्ञानम्, गुप्तसम्राट्स्कन्दगुप्त-

त्रपराजरुद्रदाम्नोः गिरनारशिलालेखः, आयुर्वेदः च

विभाग: १

प्रश्नः १   एकस्य पद्यस्य व्याख्यार्थं लिखत ।   ०४

१ प्रत्यक्षं ज्यौतिषं शास्त्रं चन्द्रार्को अत्र साक्षिणो

२ सूर्यात्भवन्ति भूतानि सूर्येण पालितानि तु ।

सौर-ऊर्जाप्रसादेन जनाः जातानि जीवन्ति ॥

प्रश्नः २ विज्ञानस्य परिभाषा: विलिख्य पर्यावरणस्य महत्त्वं प्रतिपादयत । १२

अथवा

व्याकरणस्य व्युत्पत्तिं लिखित्वा पतञ्जलेः परिचयं लिखत ।

प्रश्नः ३ अधोलिखितेभ्यः प्रश्नेभ्यः द्वयोः प्रश्नयोः एकैकवाक्येन उत्तरं लिखत । ०४

१ लीलावतीग्रन्थः कस्य विषयस्य ग्रन्थः अस्ति ?

२ खगोल इत्यस्य कोऽर्थः ?

३ मृदावरणं इत्यस्य कोऽर्थः ?

विभाग: २

प्रश्नः ४ निम्नलिखितेभ्यः एकस्य व्याख्याभावार्थं लिखत । ०४

१ विष्णुं सहस्रमूर्धानं चराचरपतिं विभुम् ।

स्तुवन्नामसहस्रेण ज्वरान् सर्वान् व्यपोहति ॥

२ जालान्तरस्थसूर्यांशो यत् सूक्ष्मं दृश्यते रजः ।

प्रश्नः ५ आर्यवेदस्य उद्भवविकासौ वर्णयत । ०८

अथवा

वृक्षायुर्वेदं वर्णयत ।

प्रश्नः ६ त्रयाणां प्रश्नानाम् अतिलघूत्तराणि लिखन्तु । ०३

१ प्राणायामे कुम्भकप्रक्रियां लिखत ।

२ नैसर्गिकोपचार नाम किम् ?

३ डायाबिटिस् इति रोगस्य आयुर्वेदे किन्नामास्ति ?

४ त्रिफलायां कानि कानि फलानि भवन्ति ?

५ आयुर्वेदस्य ग्रन्थद्वयस्य नाम लिखत ।

विभाग: ३

प्रश्नः ७ एकस्य सन्दर्भसहितव्याख्यां कृत्वा अर्थं लिखत । ०४

१ नियुज्य देवा वरुणं प्रतीच्यां

स्वस्या यथा नोन्मनसो बभूवः ।

पूर्वोत्तरस्य दिशि पर्णदत्तं

नियुज्य राजा धृतिमांस्तथाऽभूत्॥

२ महाक्षत्रपेण रुद्रदाम्ना वर्षसहस्राय गोब्राह्मणार्थं धर्मकीर्तिवृद्ध्यर्थं स्वस्मात्कोशात् महता धनौघेन

प्रश्न: ८	अनतिमहता च कालेन त्रिगुणदृढतरविस्तारायामं सेतुं विधाय सर्वतरे सुदर्शनतरं कारितम् । शैललेखस्य राजकीयधार्मिकमहत्त्वं प्रतिपाद्य स्कन्दगुप्तस्य शिलालेखस्य सारांशं लिखत ।	१२
	अथवा	
प्रश्न: ९	लिपिशास्त्रस्य उद्भवं प्रतिपाद्य ब्राह्मीशारदादेवनागरीलिपीनां परिचयं लिखत । द्वौ लघूत्तरप्रश्नौ समाधेयौ ।	०४
१	गुप्तवंशीयनृपाः कस्य धर्मावलम्बिनः आसन् ?	
२	क्षत्रपराजरुद्रदाम्नः गिरिनगरस्य शैललेखः कस्यां लिप्यामस्ति ?	
३	केषां स्मृतौ "पालिया" लेखो भवति ?	
	विभाग: ४	
प्रश्न: १०	एकस्य व्याख्यां कुरुत ।	०४
१	अकारः संवृतो ज्ञेय इतरे विवृताः स्वराः । सर्वे ते च स्युरस्पृष्टाः स्पर्शाः स्पृष्टा भवन्ति हि ॥	
२	मूलप्रकृतिरविकृतिर्महदाद्याः प्रकृतिविकृतयः सप्त । षोडशस्तु विकारो न प्रकृतिर्न विकृतिः पुरुषः ॥	
प्रश्न: ११	टिप्पणीद्वयं लिखत ।	०८
१	ध्वनिः	
२	वैखरीवाणी	
३	भाषाप्रयोजनम् ।	
४	भाषाविज्ञानम् ।	
प्रश्न: १२	त्रयाणां प्रश्नानाम् अतिलघूत्तरं लिखन्तु ।	०३
१	स्फोट इत्यस्य व्युत्पत्तिं लिखत ।	
२	विशिष्टं ज्ञानं नाम किम् ?	
३	दन्तस्थानीयाः के वर्णाः ?	
४	भाषाविज्ञानस्य प्राचीननाम किमस्ति ?	
५	सरग इति अपभ्रंशशब्दस्य शुद्धसंस्कृतं लिखत ।	